

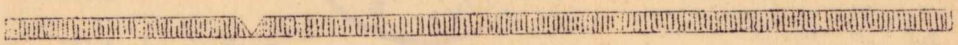
B 18682

~~B 18682~~

E 12637

AIATAR

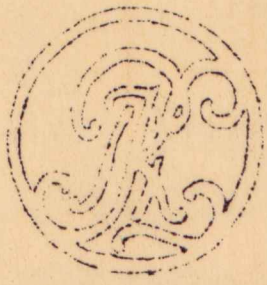
III

1925

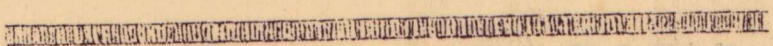

RIIGI ENSV. V. Riigik. Avalik Raamatukogu

SP, 6565

Riigiraamatukogust üleantud

III. MCMLXXV

Pühendus sinisele

S I S U:

Pühendus sinisele. Kompositsioon ...	lhk.	5
Tavalista	"	9
Kui -	"	11
Ettekujutus	"	14
Kompositsioon	"	21
Kolm aastat Paide Koolinoorso		
Liitu	"	26

Illustratsioonid F. Veltman'ilt, E. Reinolt, A. Zahn'ilt ja A. Tiedemann'ilt.

Pühendus sinisele.

Moderato.

Kaus.

A handwritten musical score for a piece titled "Pühendus sinisele." The score is written on five systems of staves, each system containing a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is B-flat major (two flats), and the time signature is 6/8. The piece is marked "Moderato." and "Kaus." (Causa). The first system includes dynamic markings "p." and "f." and a triplet of eighth notes. The second system features a large slur over the first two measures. The third system includes a change in time signature to 3/4 and a dynamic marking "p.". The fourth system contains a complex rhythmic pattern with many sixteenth notes. The fifth system includes a section with a 5-measure rest and a dynamic marking "p.". The score is written in ink on aged paper.

Handwritten musical notation system 1, consisting of two staves. The upper staff contains a melodic line with various note values and rests. The lower staff contains a bass line with chords and single notes. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical notation system 2, consisting of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff contains a bass line with chords and single notes. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical notation system 3, consisting of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff contains a bass line with chords and single notes. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical notation system 4, consisting of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff contains a bass line with chords and single notes. A dynamic marking 'f' is present in the lower staff. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical notation system 5, consisting of two staves. The system is divided into two parts, labeled '1.' and '2.'. Part 1 shows a melodic line and a bass line. Part 2 shows a melodic line and a bass line. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical notation, first system. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 3/4. The music features a series of chords and melodic lines, with some notes beamed together. There are some markings above the staff, possibly indicating fingerings or breath marks.

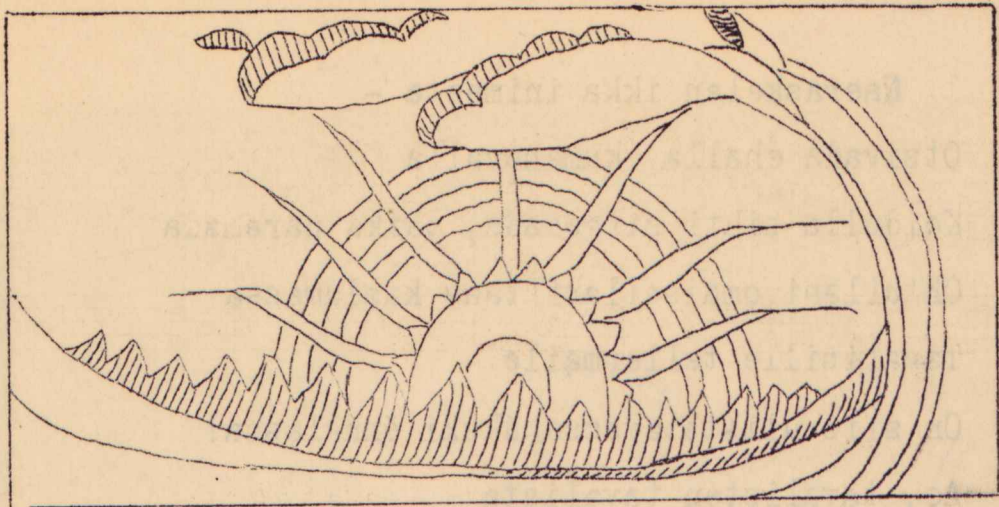
Handwritten musical notation, second system. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom in bass clef. The key signature has two flats. The music continues with chords and melodic lines. There are some markings above the staff, possibly indicating fingerings or breath marks.

Handwritten musical notation, third system. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom in bass clef. The key signature has two flats. The music continues with chords and melodic lines. There are some markings above the staff, possibly indicating fingerings or breath marks.

Handwritten musical notation, fourth system. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom in bass clef. The key signature has two flats. The music continues with chords and melodic lines. There are some markings above the staff, possibly indicating fingerings or breath marks.

Handwritten musical notation, fifth system. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom in bass clef. The key signature has two flats. The music continues with chords and melodic lines. There are some markings above the staff, possibly indicating fingerings or breath marks.

A handwritten musical score consisting of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. It contains a series of notes, some beamed together, and rests. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. It contains notes, rests, and a fermata. The paper is aged and shows some staining.

TAVALISTA.

Naeran natuke nähtusta
Inimesesta imelisesta
Olevada ohjelmassa ojalla,
Hoorena nurmeden vahella.-

Sihtimassa ta silmila siivisilla.

Sihti sirgemada sivustamassa
Paika paremada palamassa,
Hetke helgemada ihalemassa.
Rauda raudsemada orjamata
Või ei võimunas võimalane vasta.

Mõttein mõõnavain mõjussa,
Tundein tõusevain tajussa,
Käsien kangein kaalussa,
Jumalan julman juhtimalla
Ta taas tüürimassa tuhmuvaile tagamaile

Naeraskelen ikka inimesta -
Otsivada ehalla, kumenevalla
Koidulla sihti sirgemada, paika paremada
Ohtullani omaisellani taas kaalumassa
Tavalisille tallermaile.-
On siis ülistetavasse ükski õnnelassa!
Ao, tavalisten tavalista

Inimesta! --

- Tagamaa.-

24.II.25.

Kui sa võid mõelda - ja ei tea mõtteid oma siniks;

K U I -

R. Kipling.

Kui sa võid kõrgel hoida oma pea, kuna kõik sinu ymber

On kaudand end ja laidavad sind;

Kui sa võid usaldada iseennast, kuna kõik inimesed
kahtlevad sinus,

Ent andesta neile nende kahtlus liigagi;

Kui sa võid oodata ja väsind ei ole oodates,

Või sinust valetetakse, sa loobu valest,

Ehk oled vihat, ära lase enesel vihata teisi,

Ja siiski ära vaata liig häält, oga kõnele liig
targalt.

Kui sa võid unistada - ja ei tee unistusi oma valit-
sejaks;

Kui sa võid mõtelda - ja ei tee mõtteid oma sihiks;

Kui sa võid vastu võtta Voitu ning Kaotust

Ja toimida nende kahe peetjaga just samaselt;

kui sa võid kannatades kuulda, kuis sõnad mida rääkisid

Muudetakse kelmilt löksuks teistele,

- Ehk näed purunevat asju, millele pühendasid oma elu,

Ja kumardad ning ehitad need yles juba tööst ku-

lund riistega.

Kui sa võid koguda kuhila kõigest oma võitest:

Ja usaldad seda igal juhusel kõrgusile ning raput-

tusile,

Ja kaodata ning alata taas omi kavatses algusi

Ja kunagi hingata yht sõna oma kaotusest;

Kui sa võid sundida oma sydant, närve ja lihaseid

Teenima omi sihte kaua peale nende taandumist,

Ja nii pyya edasi, kui ei ole midagi sinus

Kui vaid tahtejõud, mis sunnib neid: "Pyya eda-

si!"

Kui sa võid kõnelda massiga ja hoida oma vo crust,

Ehk jalutada kuningaga - alal hoides läbikäimist

iga teisega,

Kui ei vaenlased ega armastavad sõbraid ei suuda vigas-

lada sind,

Kui sa lugu pead igast inimesest - ent mitte liig
palju;

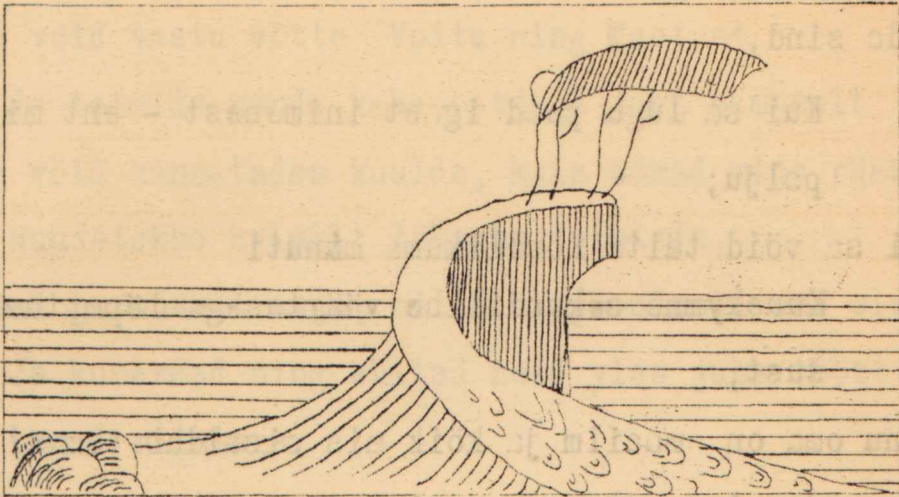
Kui sa võid täita nõudlikuma minuti

Kuuekymne sekundilise väärtusega lõpmatust jook-
sust,

Sinu oma on maailm ja kõik mis sisaldub temas!

Ja-mis veel enam - sinust peab saama üks Mees,
mu poeg.

Ingliskeelest A. T.

E T T E K U J U T U S .

Tean, et ühel südaööl uneta pöörlele voodin, ning et see öö on viimane mu maisen elun.

Kuu, sitronkollane, taevast kallab öudset valgust, värisevat kui naiste metsikud kired. Ütid, puud, pöösad - kõik, kõik, põlevad kollasen leegin. Nende takka algavad varjud - pikad ning venivad kui maod. Süsimustad on nad, öudselt mustad ning lamavad kollast õhkuval külmanud maafoonil. Tühjus tantsib öudusega tumesinisei taevakummil kirgede hävitavat tantsu, ning maa vaatab tummana ning ogarana, kuid ei näe midagi...

Ma laman selili voodin ning vahin läbi akna kollasesse kuusse. Hullumeelne öud valgub tasta musse, kägistavalt mõjuv. Akenprosside must rist lebab tina-raskelt ning ahvardavalt, visaten varju, teist risti, mis väänleb ussina üle laudade, toolide, liigub edasi

AT

haaran ta ning tirin välja. See on tükk tugevat pruuni kanepmööri, tugev küllalt kanda inimest, - pikk küll, et siduda ümber kaela ning ulatada üle roovilati. Selle peidan sinna päeval kui naerab kesktaevast sügispäikene, kurvalt soendaden koltunud lehti konarlisel tänaval. See on siis viimane päikene mida näen, see on siis viimane päev, mida elanmaise elun. Pääle selle omab mind kurat.

Peidan nööri päeval, ollen täiel mõistusel. Ei või enam kannatada seda tühja otstarbetut elu, neid murelisi päevi ning õudseid, painavaid unetaõid--- Sel ööl annab see nöör mulle jõudu, on karastav viinaitlik mu hingele, mu minale. Painavalt rõhuv rist muutub kergeks kui aur. Ma hingam vabalt, tunnen karastavat kergust hoovavat kehan. Tunnen metsikut häämeelt mõttest, see on viimane õudus, mida kannatan. Kerge on ning tahaksin karjuda kuule, et ta ei saa enam tunda lõbu mu piinamisest, et olen võitnud ning väljaspool ta võimust.

Ajan end ülesse voodist tasa, et ei ärkaks inimesed, kes magavad rahulikult, tüütamata õudusest. Tasa eemaldun voodist hoiden kramplikult nööri soonelisen käen kui väenlevat madu, kuid austusega kui päästjat.

Kikivarvu liigun öön - valged kahvatanud jalad pesevad
end kuu kollaseil laipeil, ning kiirgab linane pesu.
Hiilin kui varas silmin hullumeelsus ning suun vahutav
kool. Kuulmatult avan ukse, pistan pea õue ning vahin:
ei kedagi, ei häält ainult öudne pimedus on varjun ning
öudne valgus kuul. Pää kumiseb ja näriv viha on ajan,
viha ilma ja inimeste vastu, viha kõikide vastu. Need-
mine punsunud huulil, ronin redelit mööda toapäälisele.
Kummalised tõsised varjud on tolmunud põrandal. Ka siin
tikib kuu kitsast akenruutest vaskkollaseid laiike iga-
nenud kolule ning äravisat riinetele, mis ripuvad siin
kui muinasjutulised, poodud varnan. Öudus piilub igast
asjast, igast nurgast.

Oo, kuis siis silmad keerlevad pään, kuis peksab
rinnas süda ning millist põletavat tuld tunnen kurgun.
Kuid see on nii hää, hulluseni hää. Magus mõnu pakitseb
hingen. Tahaks hõisata, kuid hää on nõörit kinni.

Ronin vanale luupavale lauale ning seon nõöri
roovlatti.- Nüüd ripub ta kui kubja piits, ähvardaden
valusalt lüüa, õpetaden aukartust tundma oma een. Ah,
kui naljakas see on: inimene keskööl kuu-valgel üksin-
da lakan, hullumeelsuse huulil, vahib üksisilmi roov-
latilt ripnevat nõöri! Ning siis naeran, öudselt ning

tühjalt kui ilgar, kuid teie, inimesed, ei kuule seda, te magate siis, puhkate maigest väsimusest. Olgu uni teile hää' Ronin, ning asetan silmuse kaela, visaten iroonilisi pilke öösse.

Kuid mis on, ... kae valgub silmele, ei näe enam varju ei kuud ei midagi... Pimedus! Tunnen ainult peenikest noori kui jälki madu pigistavat kõri - taline on ta, tulena poletav. Kuid midagi ei näe, midagi ei kuule... Siiski... kas ei hirvita säääl keegi - jah - oudne hinge löikav hirvitus, jöle ja kähisev...

Oo, mis valgus see on? See ei ole kuu, ei, lilla on see, kriiskav lilla. Sulguda tahan silmad, sest see on jöle ning näriv, kuid ei saa, vägisi tiritakse vahti ma lillasse öudusse. Ja siis kuulen seda närivat naeru. Ai, kinni hoida telaks kõrvu, kuid ka ei saa, ei saa. - Kes on see, kes naerab? Kus on see? Otsin päran-silmi, säääl?! Kükitab vanal riidekirstul kurat, hoiden käen veripunast kandikut ripnevate madudega kui narmastega, kui volla nõõridega kannist ning hirvitab.

Nüüd mõistan, kus olen - ripun nõõri otsan roovilati ja tolmunud poranda vahel ning kükitab kurat ootab mu hinge, et viia teda kandikuga omale-----

Mind kantakse kätel, õrnalt kui last ja pehmed

on need käed, naiselikult õrnad. Kõrvu kostab magus muusika, ninna tungivad peenemad aroomid. Avan silmad ning näen: neli naist, alasti ning kaunid, painduvad ning hõljuvad, kannavad mind läbi lillaasade, kun lilled on mürgitavalt punased, ilasad ning kuhu heidab kirkkollast valgust kuu, mis on nii suur, et ulatab horisondilt kesktaevani ning mille kiired on armastuskuumad. Mu een kannavad tantsival sammul kaks samasugust suitsparni, millelt tõuseb sinisuits otsejoonen, lakkuden taevast ning täiten õhku kaunima aroomiga. Nad laulvad laule armastusest kustumatust hiiglakuu maal.

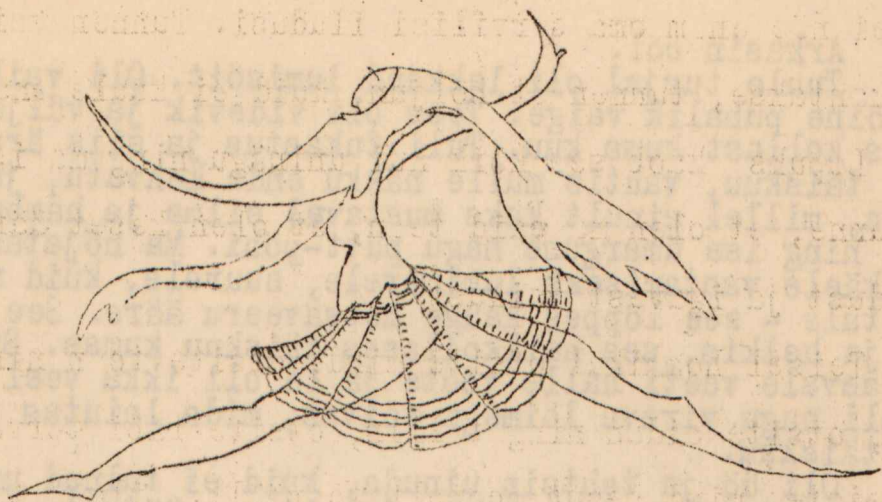
Kaunid on need naised. Valgeile lainetavaile rinnule langevad süsimustad siidised juuskäharad kui rulluvad sõnajalglehed. Silmad pilluvad valke ning huuled veripunased punsunud suudluseks. Kuid kõigil neil pistavad juuste alt, otsa kohalt omi tippe välja lillad läikivad sarvnukid, kiirgavad kui teenandid ning teravad kui kibuvitsad. Ent see teeb neid veel võluvamaks. Nad on kui nümfid aasal.

Ning hüpelden tantsusammul kannavad nad mind laulden lilleaasalt teisi kuni vajub hiiglakuu oransš helgil horisondil veriste lillede taha. Valgus pimeneb

ning ei nää enam oma sarvilisi iludasi. Tunnen vaid, et
mind kontaktse, tunnen et hõljun, kuid ei kuule enam mi-
dagi. Lopuks kaob see kõik kui uninägu ning ma ise
ei tunne, et olen ma vaid tean, et olen keset ääretut
pimedust ja igavest vaikust.

Teisel hommikul otsitã mind, otsite tean ning
õuen, otsite aidan ning tallin, otsite läbi terve maja
ja leiata mind pesun pocrult totpõõlt. Silmad tarre-
tanud kaugusesse, näol irooniline naer ning püüanud
keel ronhelisel lõual.

Nelgi.

K O M P O S I T S I O O N .

Oli laupäev ja öhtu. Aguli rahvas tuli kinost, tulin ka. Liikusin kodu poole mööda agulänavat, kus tuul lohistas lund suhinal valge sellina ning hulus nurkil. Kiriktornis löi kell. Löi ja mõtles ning lopetas kumega. Taevast oli tumesinine ja tähine.

Mööda tänavaid, läbi põlviulatavaist hangist jõudsin aguli ääre - kodu. Valge, väike peni, pikakarvaline, haugatas nurgast, kui astusin üleläve.

Panin lauale viiuli ja süütasin küünla, mis heitis hädist kuma mu kuubikulisse tuppa, kus hädatarvilikum mööbel. Hingear püsis säääl hallvaimuna, enne kui kadus - tuba oli külm. Süütasin suitsu, kuid ei tunnud tast mõnu, ega peletand ta külma, vaid jättis ainult suhu möruda maigu. Ning roidumus rõhus ja venitas mu silmalaugi. Olin ju kõverdand läbi päeva läva taga aguli valitsuses ja öhtul pidin agulaste kuulmisnärve kodiistama viiul mänguga. Nüüd uni kutsus ja kutsus.

Lämme rõiva all unustasin külma. Tuli uni. Hõõgus suits kukkus käele unisest suust. Nii ärkasin veel korraks, viskasin selle põrandale ja suikusin taas. Ning tuul see mässis akent lumme nagu valgesse salli ja majanurkil hulus: huu -hulus: huhuuu.

Arkasin ööl.

Tuule turjal oli lakkand lumisöit. Oli vaikne, oli öine pühalik vaige. Toas oli videvik ja väljas sa-putas kollast kuma kuu. Tuli tukastus ja siis äratas mind täiskuu, vahtis mulle näkku enda kahvatu, jumetu näoga, millel ainult kaks mustavat silma ja hambaitu suu, ning ise ümargune nagu pütt-pöhi. Ma nõjatasin pää käele vaatamiseks lumimererele, suurele, kuid mitte ääretule - see lõppes kauge metsaveeru ääre. See helen-das ja helkis, ses hallkollases täiskuu kumas. Sinise-le täevale veeti halle vöote ja ta oli ikka veel tähis. Ta oli nagu vireva lõimega rõivas, mida laiutas pääko-hal täiskuu.

Oli öö ja tahtsin uinuda, kuid ei tulnud uni. Siis võtsin pörandalt kustund suitsu, süütasin ning vahtisin lumemerel kuaarede mängu läbiakna, mille ruu-tude äärile oli tikit jäälilli, virajaid lõpmata roh-keis värves. Kuid siis, kuu nagu mässiti pruunhalli salli. Ning siis, nägin liginevat aknale udutompu -see ligines ja ligines. Ma tõmbasin ülepää vaiba, arvates toda nägemuseks. Ent kui vaatasin vaiba alt, nägin to-da juba toas. Siis ta nagu päikese ketas lõi loitma, vatsti kustus ning jäljetult, jäi valitsema vaikus - pühalik vaikus, mil uhustasin hingamisegi, ainult peni aigutas nurgas limpsutades lõugu.

Kuulsin tasast sosinat, naiselikku ja ebelat, mis kõvenes, kuid ma ei mõistnud tost sõna. Viskasin suust hõõguva suitsu. See nagu pörkas kellegi, millegi vastu enne kukkumist pörandale.

Haarati mu õlust, taheti kiskuda mind lamamast. Ma tundsin jahedat hirmu ning surusin seljakili end vastu sängi ja haarasin äärpuist. Taas pajatati mida-gi, nagu paluvat, ma ei mõistnud sest muud kui paluvat häält. Hoolinata sest tõusis viha. Ma rigistasin ham-baid ja pingutasin künnapuid nagu võitkuseks. Tõstsin rusikad ning tahtsin karata sängist. Asjata seegi, sest haarati mu käsivarsist ja ma tundsin neil inimese kramplikke sõrmi, kes tangena tahtsid lahutada lihast luu. Suruti mu õlule, et ragisesid labaluud.

Ehmatus ja hirm, ning viha. Sõna ei tulnud suust. Kogusin jõudu, julgust ja viha. Tahtsin karjuda, kuid ta sulus mu suu - pidin vaikima.

Mul onnestus nihkuda sängservale ning säält kuk-kuda pörandale. Ta, nägematu, tõstis ülesse mu, kuid

seda ei pannud tähelegi - olin kabuhirmus.

Riietund pükstesse ja palitusse tahtsin kaduda toast, kuid enne keeras end võti lukus krigisedes ja kadus. Seisin silmpilgu mõtteis, teise mõtteita ning taas mõtteis, mis panid kahtlema: kas olen hull, vast näen und, kas olen kuutöbine. Ma ei jõudnud otsustada, ega tihkand häälitseada, kartes suu sulgumist.

Ning tundsin, et puudutati mind olast. Haarasin videvikku ja mu kätevahäle jäi nägematu inimkuju. Väenasin ta ümber enda käed - tema mulle omad. Pingutasin künnapuid - tema omi. Mu peni hüppas urisedes kesktuba ta silmad kiirgasid nagu vosvor-nööbid ning ta löi hard nägematusse - vist ta sääre. Kõvemini pigistas mu nägematu inimkuju ja viskas mu pambuna nurka penivaiba le ning algas metsik jaht.

Peni jooksis mööda tuba: nurgast nurka, lauvalt lauale, süngi. Jälle ühest nurgast teisi, isegi üle minu põgenemisel nägematu eest. See kestis kaua. Asja paisati segi, oli müra, oli kolistamist, kuni oli kadund surmahirmus põgenev peni. Täki aja pärast kostus ahjust ta hulg. Kuid siis - läks kinni ahiuks krigisedes kruvi ja nagu kaugusest kostus peni hulg: huuuu, huuuuu.

Ma lamasin veel nurgas peniröival ning arvamisesiiski ehk näen und. Vast on see saatanaast, või on see too ise tema, ning mängib muga surmamängu. Kas hüüda appi jumalat. Ei, pärin enne talt, kes on ta.

Viiulkast lauall avanēs. Avanes ja avanes. Viiul poognaga tõusis õhku, ning nägematu pajatas mõistmatut. Ma kargasin nurgast viiuli poole, arvates saäl nägematu, hüüdes.

- Kes sa oläd? Vasta!

Jälle haarasin videvikku ja kohtasin ta. Silitasin ta pääd. Saäl polnud sarvi - olid juuksed, siidpehmed. Ta ei olnud saatana. Siis ligines mulle viiul poognaga. Ma mõistsin nägematu soovi ja olin selle täitmisega nõus.

Ehkki oli kadund hirm, kuid olin tost veel kohmetu. Varsti kohanesin, mängisin paremaid palasid, ning tundmatu tasane naerukihin kadus viiulvibräato. Kadus külm. Mängisin, mängisin. Tõusis tuju ja nägematu röömustas - röömustas, et tahtis lämmatada maeruga mu mängu. Plaksutati käsi ja taoti, kuulsin samme, pehmeid, tatsuvaid - need olid nägematu omad.

Ikka kostis ta naiselik naer, ebel ja kelmikas. Tundsin, kuis hõljus mööda ta must, nagu tatsub, va-

hest puudutades mindki, mille järele kuulsin kartbik-
kust ta hääles. Ta oli muutund märksa.

Ent ma unustasin kõik muu. Oleksin naernud, olek-
sin huikand, oleksin tantsiskelnud taga ühes, kuid sest
oli küllalt, et mängisin. Ning kõik kuuldav, nähtav ja
tuntav ühines, hoopas viiuli ja heljus säält. Rullus,
kaebas, hõiskas. Jooksis nurgast nurka virisedes, hui-
gateš. Virises, huikas.

Tundsin ses enne üleelamatut. Ei olnud liugelnud
poogen nii ennast määravalt keelil, ega olnud kohand
sarnast võluvast hetke.

Oleksin süüdand küünla, kuid ei leidnud seda.
Võtsin tüki sütt, vidasin seinale nootjooni ja püüdsin
aimata, mida mängisin vast ja kirjutasin seda nootjoo-
nile, kuni oli sein täis nurgast nurgani, ning mu ula-
tuse kõrguseni. Siis mängisin seda - täiesti vastne.
Mängisin edasi ning nagu saateks heljus nägematu jutt
ja naer.

Korraga vaikis ta.

Mul haarati õlust ja kuulsin nägematu käskivat
häält. Lõpetasin mängu ning pöörasin akna poole. Taas
haarati mul õlust. Akki löi virama nägematu. Tal oli
inimkuju. Taganesin tast sammu, kuid järgnes mulle
vahtides otse mu silmisse.

Ta ei lausund enam sõna ja nagu oli tõsine. Valk-
jaskollased juukspatsid laskusid üle öla ja allapoole
rindu. Taevasinised silmad ja punased huuled - puna-
semad kui punane vööp. Olid hõõgav sööpunased. Siis
naeratas ta korra, mil rida valgeid hambaid, läbi
naeruli huulte paistis, nagu kõrgeima jumala templi
marmorkants.

Kadus viirev inimkuju.

Vaatasin aknast: kuu oli pugend pilvrühpe, kumas
tast ainult pilvviirg, kuhu poole liugles pruun udu-
tomp, mis kaugenes, kaugenes ning kadus.

Panin viiuli käest. Haarasin päa, kus võitlesid
mõtted: Kas ärkan uninäost. Kes oli too. Vast ainult
mu hullus. Vast oli lumm. Polnud uninägu. Oli inime -
ta maine naer ja jutt. Ta polnud inime, vaid tõusja
pilvede poole. Kes ta oli?

Aknast nägin inimest. Pöörasin ta poole - ta ka-
dus silmipiirilt ning ukse taga kuulsin jutukõminat.
Järeldasin sest, et pobisesid säält paar eite. Tahtsin
avada ukse - oli lukus. Võtit otsides, leidsin küünla,
mille koha süütasin. Vaikisid eided. Oli vaige, ainult

ahjus vingus peni nagu nuttes. Päästsin ta. Ta oli hall
tuhas püherselemisest - mu valge peni, pikakarvaline.

Siis taipasin seinal noote, mida olin määrind
sinna vast. Võtsin nootpägeri, kirjutasin säält noote
ning taas kostus eitede jutu kõmin.- Las pobiseda.
Kuid mu esimene kompositsioon... Too valgékolla juukse-
line, taevakini silmaline, hõõguvpuna huuleline...
kompositsioon.

Piot.

K O L M A A S T A T
P A I D E K O O L I N O O R S O O L I I T U .

Läind aasta lõpul - 20. nov. - moodus kolm aastat
Paide Koolinoorsoo Liidu asutamisest. Poleks siis vist
ylearune avaldada siinkohal lyhikene ylevaade selle
organisatsioonile kolmeaastasest tegevusest.

P. K. L. asutaniskoosolek peeti 20. nov. 1921 a.,
mispuhul esines referendina hr. N. Käbin Tallinnast,
tookordne E. K. K. sekretariaadi juhataja. Asutamis-
koosolekust võttis osa umbes 200 õppurit. 11. dets.
1921 a. asutati Liidule ka Vilistlaskogu, mille liik-
meks astusid kohalikkude keskkoolide õpetajad ja selts-
konnategelased.

Kuna P. K. L. asutati esimese suurema keskkooli-
devahelise õppuryhinguna kohapääl, siis koondus tema
ümber peagi arvurikas õppurpere mõlemist kohalikust

keskkoolist, lahustöötavast Mees- ja Naisgymnaasiumist. Nagu ikka - asi õli uus ja vaimustust palju. Nii asutati Liiduke juba esimesel tegevusaastal rida osakonde: asutemisaasta detsembris rajati muusika, kirjandus-teaduse ja male osakonnad, 1922 a. jaanuaris karskuse, spordi ja maalikunsti ja käsitöö. Et aga sarnasele osakondade arvule tarvilisel määral tegevliikmeid ega juhte ei jatkanud, siis tulid mõned neist likviteerida peagi. Pysima on jäänud neli osakonda: muusika, kirjandus-teaduse, karskuse ja spordi. Kuna ka Liidu vaimline tegevus hiljem neisse osakondisse koorduski, siis peatun nende juures lähemaht.

MUUSIKAOSAKOND. See moodustus muusikaõpetaja hr. A. Rõuk'i poolt asutat Paide keskkoolidevahelisest segakoorist. Ka järgnevail tegevusaastail on seisnud sell osakonna tegevus peajasjalikult segakooris. Asutati kyll 1922 a. algul ka keelpillide orkester hr. V. Krabi juhatusel, kuid selle tegevus vaibus peagi. Samuti oli yheaastaline ka 1922 a. sügisel asutat lastekoori tegevus. Samal ajal tuli päevakorrade koolinoorsoo orkestri asutamise mõte. Asja õhuteti ja koguti summe, kuid aimeline piiratus keelas teostamast. Hiljem loovuteti om orkestri asutamise mõte ja selleks kogut raha - kokku

40.000 mrk. - annetati Meesgymnasiumi orkestri toetusks.

Segakoori tegevus on aga kasvanud aasta-aastalt. Asutamisaastal veel 60-ne liikmeline koor paisus läind aasta kevadeks ylesaja liikmeliseks. Koori arenemine ja kasvamine on olenend eeskätt tema energilisast juh- test hr. A. Rõukist ja J. Saarest, kes selleks tähel- panuväärse osa omast jõust on pühendanud; viimane praegu juba kolmat aastat järgimööds. Seetõttu on segakoor kujunenudki Liidu tähtsamaks esilduseks. See on aga yhtlasi võimaldanud korraldada muusikalisi ohtuid ja kontserte, millest tähelpanud kaks viimulikku kiri- kukontserti Paide kirikus. Segakoor on votnud osa kahest Järva Noorte laulupeost (I. ja II. Järva Noorte Pyhal), VIII. Eesti yldisest laulupeost, II yleriik- liseest Noorte Pyhast ja VIII Järva laulupeost, esinend kohapääl mitmesuguseil tähtpäevil ja pühitsamisil ning võimaldanud teistele Liidu osakondadelegi peoõhtute korraldamisi.

KIRJANDUS-TEADUSOSAKOND asutati 14.III.21. Ta tegevus on seisnud pääasjalikult referaatkoosolekute korraldamisel. On seni korraldanud ka kaks perek.-õhtut, teiste osakondade kaastegevusel ning yhe kirjan-

dusliku kohtu ("Jenoveva" yle 14. XII.22.). Esimesel tegevusaastal oli osakonna tegevuses märgata elavust: referaate peeti tihti, vaieldi palju. Hiljem on huvi järk-järgult langenud, nii et referaadid on saanud "haruldusiks". Võib olla on selle põhjustanud omalt poolt ka see, et selles osakonnas pole olnud püsivalt kaasatöötamas mõnd vanemat, vilunumat isikut, nagu muusikaosakonnas. Ka pole pyüt osak. tegevust nii korraldada, et sellest saaksid osa võtta kõik liikmed. Olgu siin nimetat mõned referaatides käsitlet teemidest: "Arvude tekimine" (1922), "Keeleuuendus Eestis", "Vaesuse probleem", 1923 - "Ilmaruumi eeter", "Oleviku isik", "Hoorsoolii-kumine"; 1924 - "Ekspressionism", "Futurism" j.t.

KARSKUSOSAKONN on olnud alguses küllalt väike ja loid, kuid ajajooksul on ta kasvand ja laienend. Esimesel tegevusaastal on seisnud ta tegevus ainult yhe referaatkoosoleku korraldamises, teisel tegevusaastal on korraldat kõnekoosolekuid 2 ja perek.-öhtuid 2. On levitet ligi 6.000 marga eest karskuskirjandust ning võet osa I-sest ja II-sest E. Hoorsoo karskuskongressist. Kolmandal tegevusaastal laienes tegevus veelgi; korraldetakse järjekindlaid maleöhtuid, asutetakse õpiring ja bibliograafia grupp.

Ka see osakond on töötand õpetajate vaimlise kaas-
abita. Ainult Vilistlaskogu liige hr. H. Söödor on
osakonna tegevusele kaasa tunnud, seda häätahtlikult
jälginud ja juhataand.

SPORDIOSAKOND asutati 11.I.1922. Ta koondas en-
dasse ainult naissportlased. Ka selle osakonna tegevus
on läind kasvavas tempos. On töötand järjekindlalt
võimlejate ja tantsugrupid, vähemal määral on harrastet
teisi spordialu ning esinet võistlusil. Viimasel tegevus-
aastal muretseti ka tennismängu abinõud. Spordiosakon-
nas on töötand kaasa, juba selle asutamisest pääle
võimlemisõpetaja prl. Laissaar.

Kiipalju osakondade kohta eriti. Pääle erisihilis-
te osakondade asutas Liit juba 1922 a. algul oma liik-
mete tarvitamiseks lugemislaua, mis jäi kauaks ajaks
ainukeseks Paides. Ka oma ajakirja asutamist sõeluti
ja kaaluti, teostuse leidis see kavatsus alles 1924 a.
kevadel, "AJATAR" I. ilmumisega. On tühtsus ka sellel,
et Liidu olemasolles on Paide koolinoorsugu saand osa-
võtta oma edustajate kaudu noorsoo ylemaalilist kongres-
sist ja koosolekuist, mis võimaldand kontaktipidamise
meie yldise noorsooliikumisega. Liidu suuremaiks kor-
raldusiks tuleks kyll pidada I, ja II. Järva Noorte

Pyha korraldamine (1922 ja 1923 a. kevadel). Muidu on aga Liit olnud ka teiste etenduste korraldajaks, nagu "Estonia" kylaskäiguetendused 1922 ja yliõpilaskorna segakoori k^õtserdid. 1922 a. kevadel on ta korraldand laiaulatuslikku r^õästapuuride valmistamist.

Ajajooksul on Liit omandand omale ka raamatukogu, kus kirjandust yle 200 köite.

Tuletades nii meelde Liidu kolmeaastast tegevusj^rku, ei saa meie kyll suurustada selle kyllaldase energilikkuse ja helevusega, ent võime siiski konstateerida, et tulemused, võrreldes võimalusiga kohapääl, just mitte väikesed pole. Juba korraldet "Noorte Pyhad" on siin kaaluvad, siis mitmesugused "õhtud" ja kontserdid ning, - referaat- ja vaielus koosolekud, kõik need on olnud tähtsad eeskätt õppuritele enestele, kes peavad veetma oma noorusaastad maa kultuursematest keskkohadest kaugel väikelinnas, kus nende meelelahutuse eestki pea ainult niipalju on hoolitset, kui seda suudavad pakkuda eneste "õhtud". Ent ka kohalikule seltskonnale on suudet mõndagi pakkuda ja P. K. L. segakoor on teenind tähelpanu isegi väljaspool Paidet.

Arvan, et kui õpetajad organisatsioonis rohkem kaasa töötaksid, kui yldse osakondadele häid juhte

leiduks, siis võiks arvata, et organisatsioon tegevus
veel aasta-aastalt kasvaks ja syveneks ning tulevikus
aina suuremaid alu haaraks. Selleks siis edu!

R. R.

Väljaandja: Paide Koolinoorsoo Liit.

Toimetus:

A. Jürgen,

O. Läänson, R. Viedebaum, V. Kocher,

H. Tepp ja O. Kökk.

Paljundusbüroo „Graafika“ trükk, Paides 1925.

Ar 925P
Ajatar

~~Ar 925P~~
Ar 925P
- .05

- .05